

พันธกิจและงบการเงิน

รพท. ในฐานะธนาคารกลาง มีพันธกิจต่างจากองค์กรธุรกิจ งบการเงินของธนาคารกลางจึงมีลักษณะพิเศษ และนัยต่างจากงบการเงินของธุรกิจทั่วไป การพิจารณางบการเงินของ รพท. จึงจำเป็นต้องพิจารณาพันธกิจของธนาคารกลาง ซึ่งประกอบด้วย

พันธกิจของธนาคารกลาง

> การรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ

มาตรา 7 แห่ง พรบ. รพท. พ.ศ. 2485 (ปรับปรุง พ.ศ. 2561) ระบุไว้ว่า งานของธนาคารกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน และเสถียรภาพระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน หรือรวมกันหมายถึง เสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงินโดยรวม

พันธกิจของ รพท. คล้ายกับพันธกิจของธนาคารกลางอื่น ๆ ทั่วโลก ดังนี้

- 1) **ดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจในประเทศ** โดยรักษามูลค่าเงินบาทและสินทรัพย์ของคนไทยไม่ให้อ่อนค่าลงจากเงินเฟ้อ และไม่ให้เกิดจุดเปราะบางในระบบการเงินที่อาจจะนำไปสู่วิกฤตการเงินในอนาคต
- 2) **ดูแลเสถียรภาพด้านต่างประเทศ** โดยดูแลค่าเงินบาทให้เคลื่อนไหวสอดคล้องกับพื้นฐานเศรษฐกิจ ไม่ผันผวนจนเกินไป รักษาอำนาจซื้อของเศรษฐกิจไทยในตลาดโลก รักษาระดับหนี้ต่างประเทศให้อยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งมีเงินสำรองระหว่างประเทศเพียงพอเพื่อรองรับความผันผวนของตลาดเงินและตลาดทุนโลก

> การจัดพิมพ์และนำธนบัตรออกใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

มาตรา 14 แห่ง พรบ. เงินตรา พ.ศ. 2501 (ปรับปรุง พ.ศ. 2545) กำหนดให้ รพท. มีอำนาจจัดทำ บริหาร และออกใช้ซึ่งธนบัตรของรัฐบาล ซึ่งธนบัตรจะเป็นที่ยอมรับเมื่อการดำเนินนโยบายการเงินและนโยบายเศรษฐกิจมหภาคมีความน่าเชื่อถือ รวมถึงมีการหนุนหลังธนบัตรด้วยสินทรัพย์ที่มีความน่าเชื่อถือด้วยดังที่มาตรา 26 แห่ง พรบ. เงินตรา ระบุไว้ว่า “เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพของเงินตรา ให้ รพท. รักษาทุนสำรองเงินตราไว้กองหนึ่งเรียกว่าทุนสำรองเงินตรา” โดยสินทรัพย์สามารถเป็นทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์รัฐบาลไทย ซึ่งปัจจุบัน รพท. หนุนหลังธนบัตรด้วยสินทรัพย์ต่างประเทศมูลค่าเท่ากับธนบัตรออกใช้ทั้งหมด

บัญชีของ สปท. และบัญชีของทุนสำรองเงินตรา

การดำเนินงานตามพันธกิจ 2 ด้านข้างต้น กฎหมายได้กำหนดให้ สปท. แยกการลงบัญชีเป็น 2 บัญชี ดังนี้

บัญชีของธนาคารแห่งประเทศไทย

สินทรัพย์	หนี้สิน
>80% เงินสำรองระหว่างประเทศ	พันธบัตร สปท. เงินรับฝากจากสถาบันการเงิน เงินคงคลัง
<20% สินทรัพย์สกุลเงินบาท	ส่วนทุน

> บัญชีของ สปท.

คือ บัญชีที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจการรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ โดยฝั่งสินทรัพย์ประกอบด้วยเงินสำรองระหว่างประเทศ (ในรูปสกุลเงินต่างประเทศ) ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่า 80% ของสินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นสกุลเงินบาท ส่วนใหญ่คือพันธบัตรรัฐบาลไทย ในขณะที่ฝั่งหนี้สินส่วนใหญ่ประกอบด้วยพันธบัตร สปท. จากการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อดูแลเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ เงินรับฝากจากสถาบันการเงินและรัฐบาล ซึ่งอยู่ในรูปสกุลเงินบาททั้งหมด

บัญชีของทุนสำรองเงินตรา

สินทรัพย์	หนี้สิน
100% เงินสำรองระหว่างประเทศ	ธนบัตรออกใช้
	ส่วนทุน

> บัญชีของทุนสำรองเงินตรา

คือ บัญชีที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจด้านการพิมพ์และนำธนบัตรออกใช้ในระบบเศรษฐกิจ ฝั่งสินทรัพย์ประกอบด้วยสินทรัพย์เงินสำรองระหว่างประเทศทั้งหมด ซึ่งส่วนหนึ่งใช้ในการหนุนหลังธนบัตรออกใช้ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนฝั่งหนี้สินประกอบด้วยธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ (banknotes in circulation) ในรูปสกุลเงินบาท หรือกล่าวได้ว่า ธนบัตรที่ประชาชนจับจ่ายใช้สอยในระบบเศรษฐกิจทั้งหมดถือเป็นหนี้สินของธนาคารกลาง

ลักษณะพิเศษของงบการเงิน สปท.

> สินทรัพย์และหนี้สิน ไม่ใช่สกุลเงินเดียวกัน

สินทรัพย์ของธนาคารกลางส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ต่างประเทศ แต่หนี้สินส่วนใหญ่อยู่ในสกุลเงินท้องถิ่น (ธปท. คือสกุลเงินบาท) ส่งผลให้งบการเงินของธนาคารกลางมี “สินทรัพย์และหนี้สินเป็นสกุลเงินที่ต่างกัน (currency mismatch)”

ทุกสิ้นปี ธปท. จะตีราคาสินทรัพย์สกุลเงินต่างประเทศให้อยู่ในรูปสกุลเงินบาท เพื่อจัดทำงบการเงิน โดยการตีราคา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนและราคาของสินทรัพย์ต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลต่อตัวเลขในงบการเงินได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่น หาก ธปท. มีสินทรัพย์ต่างประเทศ 250,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเงินบาทอ่อนค่าลง 1 บาท จะทำให้มีกำไรจากการตีราคา 250,000 ล้านบาท ในทางตรงกันข้าม หากเงินบาทแข็งค่าขึ้น 1 บาท ก็จะทำให้เกิดขาดทุนจากการตีราคา 250,000 ล้านบาท

แม้จะมีการตีราคาสินทรัพย์ให้อยู่ในรูปเงินบาท แต่ ธปท. ยังมีเงินสำรองระหว่างประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศจำนวนเท่าเดิม โดยในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นว่างบการเงินของ ธปท. บางปีมีกำไร บางปีขาดทุน ซึ่งเป็นผลจากการตีราคาเป็นสำคัญ

> การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ คือการมุ่งรักษามูลค่าในรูปเงินตราต่างประเทศในระยะยาว

พันธกิจของธนาคารกลาง คือ การดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจ ซึ่งต้อง “มองไกล” และให้น้ำหนักกับภาพรวมระยะยาวมากกว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในระยะสั้น ในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ ธปท. จึงลงทุนในสินทรัพย์ที่คาดว่าจะมีมูลค่าหรือผลตอบแทนดีในระยะยาวและกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ซึ่งในระยะสั้นอาจเห็นความผันผวนได้บ้าง นอกจากนี้ ธปท. จะดู “ผลตอบแทนที่อยู่ในรูปเงินตราต่างประเทศ” เป็นหลัก เพื่อดำรงเงินสำรองระหว่างประเทศไว้ให้พร้อมใช้และเพียงพอขณะที่งบการเงินจัดทำขึ้นในกรอบระยะเวลาที่กำหนด (1 ปี) ในรูปเงินบาท จึงทำให้มีความต่างเรื่องกรอบเวลาของงบการเงินกับการพิจารณาผลตอบแทนจากการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศตามปกติจะมีการปรับสัดส่วนการลงทุนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจการเงินโลก หรือเพื่อกระจายความเสี่ยงและเพิ่มผลตอบแทนการลงทุนระยะยาว ไม่ใช่เพื่อการเก็งกำไรแต่อย่างใด

> หนี้สินของธนาคารกลางต่างจากหนี้สินของธุรกิจ

หนี้สินของ ธปท. เกิดจากการดำเนินพันธกิจเพื่อ “ประโยชน์แก่สังคมไทยโดยรวม” ต่างจากหนี้สินของธุรกิจเพื่อใช้จ่ายหรือลงทุนสำหรับประโยชน์ของธุรกิจนั้น ๆ (private benefit) หนี้สินของ ธปท. ประกอบด้วย

- 1) ธนบัตรหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย
- 2) หนี้จากการทำพันธกิจดูแลเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงิน ธนาคารกลางจะออกพันธบัตรโดยทำธุรกรรมในตลาดการเงิน (Open Market Operations) เพื่อดูแลสภาพคล่องในระบบให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเติบโตของระบบเศรษฐกิจ
- 3) เงินฝากของสถาบันการเงินที่มีไว้สำหรับการชำระเงินระหว่างกันและบริหารสภาพคล่องของตนที่ดำรงไว้ที่ธนาคารกลาง ในฐานะที่ธนาคารกลางเป็นตัวกลางของระบบสถาบันการเงิน
- 4) เงินฝากของรัฐบาล หรือเงินคงคลังจากการบริหารกระแสเงินสดของรัฐบาล

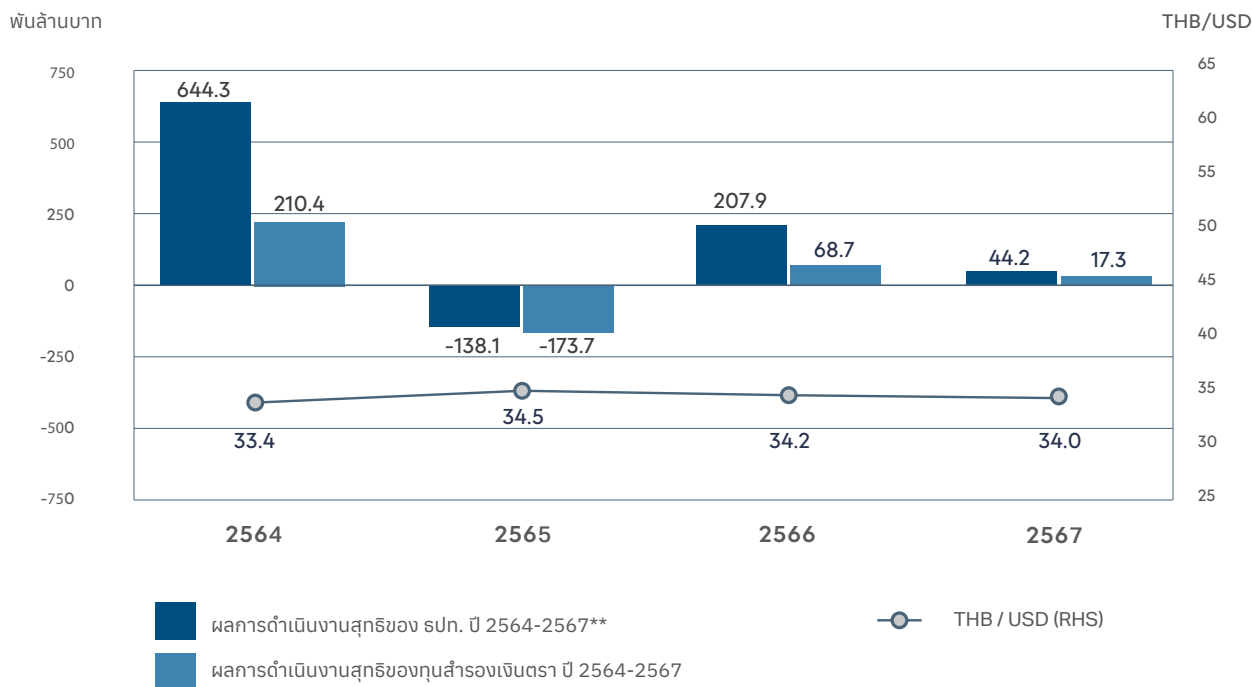
> การทำกำไรไม่ใช่พันธกิจของธนาคารกลาง

ธปท. มีพันธกิจในการดำเนินนโยบายเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ มิใช่องค์กรแสวงหากำไร การดำเนินการใด ๆ จึงต้องทำด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และมีความคุ้มค่าของต้นทุน กำไรหรือขาดทุนในงบการเงินไม่ได้สะท้อนความสำเร็จของการดำเนินงานตามพันธกิจของ ธปท.

การที่งบการเงินของธนาคารกลางมีผลกำไรหรือขาดทุน ไม่มีผลกระทบต่อศักยภาพการทำหน้าที่ตามพันธกิจ ทราบว่าธนาคารกลางดำเนินนโยบายที่มีเหตุมีผล และเหมาะสมในการรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ และได้รับความเชื่อมั่นจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งประชาชน ภาคธุรกิจ นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

ผลการดำเนินงานประจำปี 2567

บัญชีธนาคารแห่งประเทศไทยและบัญชีทุนสำรองเงินตรา

** ทั้งนี้ ตัวเลขผลการดำเนินงาน ไม่รวมผลกำไรขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย

ในปี 2567 บัญชี ธปท. และบัญชีทุนสำรองเงินตรามีผลการดำเนินงานเป็นกำไรส่วนใหญ่จากดอกเบี้ยรับจากการบริหารสินทรัพย์ต่างประเทศที่สูงกว่าดอกเบี้ยจ่ายจากการดำเนินนโยบายการเงิน (positive carry) และมีกำไรขาดทุนจากการปรับสัดส่วนการลงทุนในเงินสำรองระหว่างประเทศเพื่อกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจการเงินโลก รวมทั้งมีกำไรจากการตีราคาสินทรัพย์ต่างประเทศ ตามราคาสินทรัพย์ที่ปรับเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม มีขาดทุนจากการตีราคาอัตราแลกเปลี่ยน เป็นผลจากค่าเงินบาท ณ สิ้นปีปรับแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับสกุลเงินหลัก

สแกนเพื่อดูรายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน
 (www.bot.or.th/th/research-and-publications/
 reports/bot_financial_reports.html)

ข้อมูลสำคัญทางการเงิน

บัญชีธนาคารแห่งประเทศไทย - ฐานะทางการเงิน		
	หน่วย : ล้านบาท	
รายการ	2567	2566
เงินสดและเงินฝาก	974,123	625,131
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	3,558,270	3,713,036
สินทรัพย์อื่น	1,180,819	1,186,135
รวมสินทรัพย์	5,713,212	5,524,302
เงินรับฝาก	444,981	356,488
หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน	595,016	547,107
ตราสารหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย	4,529,103	4,429,646
หนี้สินอื่น	589,438	679,099
รวมหนี้สิน	6,158,538	6,012,340
ทุนและเงินสำรอง	130,801	137,849
ขาดทุนสะสม	(576,127)	(625,887)
รวมส่วนของทุน	(445,326)	(488,038)
รวมหนี้สินและส่วนของทุน	5,713,212	5,524,302

บัญชีธนาคารแห่งประเทศไทย - ผลการดำเนินงาน		
	หน่วย : ล้านบาท	
รายการ	2567	2566
ดอกเบี้ยรับสุทธิ	44,694	61,861
กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน และเงินลงทุนสุทธิ	18,676	73,553
รายได้อื่น	13,591	14,948
ค่าใช้จ่ายอื่น	(25,684)	(9,648)
การตีราคา (valuation) และการวัดมูลค่าอื่น	(8,565)	67,274
กำไรเบ็ดเสร็จ	42,712	207,988

บัญชีทุนสำรองเงินตรา - ฐานะทางการเงิน		
		หน่วย : ล้านบาท
รายการ	2567	2566
เงินสดและเงินฝาก	80,253	340,745
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	3,131,546	2,751,906
สินทรัพย์อื่น	465,698	368,037
รวมสินทรัพย์	3,677,497	3,460,688
ธนาบัตรออกใช้ (บัญชีทุนสำรองเงินตรา)	2,709,485	2,509,485
หนี้สินอื่น	7,262	7,792
รวมหนี้สิน	2,716,747	2,517,277
ส่วนของทุน	960,750	943,411
รวมหนี้สินและส่วนของทุน	3,677,497	3,460,688

บัญชีทุนสำรองเงินตรา - ผลการดำเนินงาน		
		หน่วย : ล้านบาท
รายการ	2567	2566
ดอกเบี้ยรับสุทธิ	71,904	56,966
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน และเงินลงทุนสุทธิ	(12,697)	16,113
ค่าธนาบัตรและอื่น ๆ	(3,302)	(3,342)
การตีราคา (valuation)	(38,597)	(1,022)
กำไรเบ็ดเสร็จ	17,308	68,715